

พืชในสกุล (genus) Selaginella Beauv. เป็นพืชที่จัดอยู่ในวงศ์ Selaginellaceae ซึ่งเป็นวงศ์หนึ่งของ order Selaginellales ใน sub-division Lycopside พืชสกุลนี้มีอยู่ประมาณ 700 ชนิด (species) พบขึ้นกระจายอยู่เกือบทั่วโลก และพบมากในเขตร้อน (tropical) ที่มีความชื้นค่อนข้างสูง ในเขตกึ่งร้อน (subtropical) และเขตอบอุ่น (temperate) ก็พบได้เช่นเดียวกัน สำหรับประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่ในเขตร้อนก็พบว่ามีพืชสกุลนี้ขึ้นอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ โดยเฉพาะภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ภาคใต้ จะมีมากกว่าภาคกลาง และภาคตะวันออก

Alston (1951) กล่าวถึงชนิดของ Selaginella ที่มีในประเทศไทยรวม 17 ชนิดได้แก่ S. siamensis, S. repanda, S. intermedia, S. ostenfeldii, S. pubescens, S. biformis, S. argentea, S. griffithii, S. delicatula, S. willdenowii, S. helferi, S. pennata, S. amblyphylla, S. lindhardii, S. tenuifolia, S. chrysorrhizos และ S. kurzii ต่อมา Tagawa และ Iwatsuki (1967) ซึ่งได้เข้ามาสำรวจและเก็บตัวอย่าง Selaginella และพืชอื่น ๆ ไปศึกษา ได้รายงานถึง Selaginella ที่พบในประเทศไทยไว้ 22 ชนิด โดยบอกถึงสถานที่ที่พบ Selaginella ชนิดต่าง ๆ ไว้ และหลังจากนั้น Tagawa และ Iwatsuki (1979) ซึ่งได้กลับเข้ามาสำรวจและเก็บตัวอย่างเพิ่มเติม ได้ทำรูปวิธาน (key) และบรรยายลักษณะ Selaginella ชนิดต่าง ๆ ไว้รวม 29 ชนิดด้วยกัน

โดยทั่ว ๆ ไป ในการตรวจสอบชนิดของพืชสกุลนี้ มักจะใช้ลักษณะของลำต้น ใบ สปอโรฟิลล์ (sporophyll) และขนตามลำต้น (Alston, 1951) เป็นสำคัญ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้มักจะไม่คงที่ แต่จะเปลี่ยนแปลงขนาด รูปร่าง ไปตามสภาพแวดล้อม ในบางครั้งทำให้การตรวจสอบชนิดเป็นไปได้ยาก ปัจจุบันได้มีการนำเอาลักษณะสปอร์ และเรณู (pollen) มาช่วยในการตรวจสอบชนิดพืชกันมากขึ้น (Afzelius et al., 1954 ; Larsen, 1975) เนื่องจากพบว่าลักษณะสปอร์และเรณูไม่ค่อยแปรเปลี่ยน และสปอร์หรือเรณูนั้นยังคงหนอยู่ในสภาพเดิมได้เป็นเวลานาน แต่การศึกษาส่วนใหญ่มักจะศึกษาเกี่ยวกับเรณูของพันธุ์ไม้ดอก ส่วนสปอร์ของพืชไร้ดอกยังมีการศึกษากันน้อย

สำหรับพืชสกุล Selaginella เป็นพืชที่สร้างสปอร์สองชนิด คือ เม็กกะสปอร์ (megaspore) ซึ่งมีขนาดใหญ่ (200-700 ไมครอน) และมีจำนวนประมาณ 4 เม็กกะสปอร์ในแต่ละเม็กกะสปอแรนเจียม (megasporangium) สปอร์อีกชนิดหนึ่งคือไมโครสปอร์ (microspore) มีขนาดเล็ก (20-60 ไมครอน) และเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในแต่ละไมโครสปอแรนเจียม (microsporangium) ดังนั้นการนำเอาเม็กกะสปอร์มาศึกษาจึงทำได้สะดวกกว่า เพราะมีขนาดใหญ่ สามารถศึกษารายละเอียดได้มากพอสมควรจากกล้องจุลทรรศน์ธรรมดา (light microscope)

Tyron (1949) ศึกษาถึงสปอร์ของ Selaginella ในอเมริกาเหนือรวม 32 ชนิด และนำลักษณะที่ศึกษามาทำรูปวิธานจำแนกชนิด จัดเป็นกลุ่ม (group) และเป็นกลุ่มย่อย (subgroup) ซึ่งสรุปได้ว่าลักษณะลวดลายของผนังสปอร์ (pattern of spore sculpture) มีประโยชน์ในการจำแนกขอบเขตของชนิด

Alston (1955) ได้ใช้ลักษณะของสปอร์ในการทำรูปวิธานแยกชนิดของ Selaginella บาง แต่ไม่ได้นำมาจัดแยกหมวดหมู่

Hellwig (1969) ศึกษาสปอร์ของ Selaginella ในเม็กซิโกและอเมริกากลาง รวม 47 ชนิด และสรุปได้ว่าลักษณะของสี ขนาด และลวดลายบนผนังสปอร์มีประโยชน์ในการตรวจสอบชนิดและการจัดหมวดหมู่ย่อยของพืชสกุลนี้

สำหรับในประเทศไทยข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของ Selaginella มีน้อยมาก
ที่จะเห็นได้จาก Alston(1951)ได้กล่าวถึง Selaginel ชนิดต่าง ๆ ไว้ 17 ชนิด
Tagawa และ Iwatsuki(1979)ได้ศึกษาทำรูปวิธานและบรรยายลักษณะต่าง ๆ ของ
Selaginella ไว้ 29 ชนิด แต่ยังมีได้มีการศึกษาถึงลักษณะของสปอร์เลย

ตามที่ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับสปอร์ของ Selaginella ซึ่งเป็นชนิดที่ขึ้นอยู่ใน
ประเทศสหรัฐอเมริกาถึงกล่าว ชี้ให้เห็นว่าควรจะมีการศึกษาลักษณะสปอร์ควบคู่ไปกับ
ลักษณะอื่น ๆ ของ Selaginella ชนิดอื่น ๆ อีกต่อไปเพื่อคลี่คลายปัญหาทางอนุกรมวิธาน